

СУЧАСНА СУДОВА ПРАКТИКА ОСКАРЖЕННЯ ВИКОНАВЧОГО НАПISУ НОТАРІУСА

Пузирний В.Ф.,
*доктор юридичних наук, професор,
директор Навчально-наукового інституту права,
правоохоронної діяльності та психології
адміністративного та конституційного права
Пенітенціарної академії України*

Пузирний В.Ф. Сучасна судова практика оскарження виконавчого напису нотаріуса.

У статті розглядається актуальна проблема оскарження виконавчого напису нотаріуса у контексті сучасної судової практики України. Автор здійснює комплексний аналіз юридичної природи виконавчого напису, окреслює його правову природу як засобу позасудового захисту прав кредитора та акцентує на межах його правомірного застосування. Зосереджено увагу на ключовій умові вчинення виконавчого напису – безспірності заборгованості, а також на типових порушеннях, що призводять до визнання такого напису таким, що не підлягає виконанню.

У статті детально досліджено позиції Верховного Суду щодо правомірності вчинення виконавчих написів у справах про стягнення заборгованості, звернення стягнення на предмет іпотеки, дотримання процедур повідомлення боржника та застосування позовної давності. Особливу увагу приділено аналізу судових рішень, в яких встановлювались порушення нотаріусами процедурних вимог, зокрема відсутність доказів безспірності, невручення повідомлень про порушення забезпечених зобов'язань, або порушення строків реєстрації в Реєстрі відомостей про звернення стягнення на предмет забезпечувального обтяження. Також проаналізовано практику визнання неправомірними електронних торгів, що відбулися до моменту скасування виконавчого напису.

Наведено правові висновки щодо наслідків порушення нотаріусом вимог законодавства, а також процесуальних особливостей захисту прав боржника у справах про визнання виконавчого напису таким, що не підлягає виконанню. Автор підкреслює, що оскарження виконавчого напису саме по собі не перериває перебіг позовної давності, не створює нових правових підстав для стягнення заборгованості, а рішення суду про скасування напису не має зворотної дії щодо правочинів, здійснених до набрання ним законної сили.

У статті сформульовано висновок про необхідність посилення стандартів нотаріального контролю та врахування судової практики щодо оскарження виконавчого напису нотаріуса задля забезпечення балансу інтересів сторін у сфері позасудового стягнення заборгованості, що відповідає принципам правової визначеності та справедливості.

Ключові слова: нотаріат; нотаріус; нотаріальні дії; виконавчий напис нотаріуса; вчинення виконавчого напису; безспірність заборгованості; стягнення заборгованості; оскарження нотаріальних дій; позасудовий захист; позовна давність; спір про право; Верховний Суд; судова практика.

Puzyrnyi V.F. Modern court practice of appealing notary's executive inscription.

The article considers the current problem of appealing a notary's executive inscription in the context of modern judicial practice of Ukraine. The author carries out a comprehensive analysis of the legal nature of an executive inscription, outlines its legal nature as a means of extrajudicial protection of the rights of the creditor and emphasizes the limits of its lawful application. The focus is on the key condition for making an executive inscription - the indisputability of the debt, as well as on typical violations that lead to the recognition of such an inscription as unenforceable.

The article examines in detail the positions of the Supreme Court on the legality of issuing writs of execution in cases of debt collection, foreclosure on mortgages, compliance with the procedures for notifying the debtor and the application of the statute of limitations. Particular attention is paid to

the analysis of court decisions in which notaries established violations of procedural requirements, in particular, the absence of evidence of indisputability, failure to deliver notices of violation of secured obligations, or violation of the deadlines for registration in the Register of information on foreclosure on the subject of a security encumbrance.

The practice of declaring electronic auctions that took place before the cancellation of the enforcement order as illegal is also analyzed.

Legal conclusions are given regarding the consequences of a notary's violation of the requirements of the law, as well as the procedural features of protecting the debtor's rights in cases of declaring an enforcement order unenforceable. The author emphasizes that appealing an enforcement order in itself does not interrupt the statute of limitations, does not create new legal grounds for debt collection, and the court's decision to cancel the order does not have retroactive effect on transactions made before it entered into force.

The article formulates a conclusion on the need to strengthen the standards of notarial control and take into account judicial practice regarding the appeal of a notary's executive inscription in order to ensure a balance of interests of the parties in the field of extrajudicial debt collection, which corresponds to the principles of legal certainty and justice.

Key words: notary; notary; notarial acts; notary's executive inscription; execution of an executive inscription; indisputability of debt; debt collection; appeal of notarial acts; extrajudicial protection; statute of limitations; dispute about law; Supreme Court; case law.

Постановка проблеми. У сучасних правовідносинах інститут виконавчого напису нотаріуса як важливого способу позасудового захисту майнових прав між кредиторами та боржниками відіграє важливу роль. Цей правовий механізм надає кредитуру можливість у спрощеному порядку ініціювати примусове стягнення заборгованості за умови безспірності зобов'язання. Його мета полягає в оперативному відновленні порушених прав без необхідності звернення до суду, що в умовах високого навантаження на судову систему набуває практичної значущості.

Разом із тим, практика вчинення виконавчих написів нерідко викликає правові спори, зумовлені порушенням нотаріусами законодавчих вимог, зокрема щодо встановлення безспірності зобов'язання, належного повідомлення боржника або дотримання строків позовної давності. Саме тому судова практика, що склалася з питань оскарження виконавчих написів, набуває особливої ваги.

Метою статті є аналіз сучасної судової практики оскарження виконавчого напису нотаріуса.

Стан опрацювання проблеми. Окремі аспекти судової практики щодо оскарження нотаріальних дій досліджували такі вітчизняні вчені: Андрущенко Т., Безсмертна Н., Гулевська Г., Дерій О., Заборовський В., Комаров В., Крижевська О., Менджул М., Пасічник С., Серветник А., Строкач І., Фурса С., Чижмарь К., Шевченко Я., Феннич В., Щербина Є. та ін. Однак не всі правові проблеми щодо оскарження виконавчого напису в контексті сучасної судової практики вирішені. Судова практика щодо оскарження виконавчого напису нотаріуса виконує роль не лише засобу індивідуального захисту прав боржника, а й механізму формування стандартів законності у сфері позасудового виконання зобов'язань.

Виклад основного матеріалу. Інститут виконавчого напису нотаріуса, передбачений Законом України «Про нотаріат» [1], є альтернативною позасудовою формою захисту прав кредитора. Проте на практиці його застосування викликає численні юридичні дискусії, зокрема щодо **безспірності зобов'язань, процедурних гарантій боржника, можливостей судового контролю** за діями нотаріуса та ін. Судова практика свідчить про зростання кількості справ щодо визнання виконавчого напису таким, що не підлягає виконанню.

Судова практика формує підхід до належної оцінки дій нотаріуса, з урахуванням балансу інтересів сторін.

Наприклад, з постанови Касаційного цивільного суду від 17 березня 2021 року в справі № 210/2664/18 позивач звернувся до суду з позовом, посилаючись на те, що між нею та відповідачем з метою забезпечення виконання зобов'язань укладено договір іпотеки, згідно з яким особа передала нежилі приміщення. Оскільки позивач дізнався про відкриття виконавчого провадження і звернення стягнення на нежилі приміщення на підставі виконавчого напису приватного нотаріуса, просив суд визнати виконавчий напис таким, що вчинений із порушенням норм чинного законодавства, адже відповідачем не було надано оригінал іпотечного договору при його здійсненні [2].

Крім того, нотаріус вчинив виконавчий напис, не встановивши у наданих відповідачем документів безспірність заборгованості. Позивачка зазначила, що на її адресу нотаріусом було направлено повідомлення банку про звернення стягнення на предмет іпотеки шляхом позасудового врегулювання, тобто виконавчий напис вчинено до направлення їй вказаного повідомлення. Верховний Суд встановив, що особа в позовній заяві не спростувала факт ненаправлення та неотримання нею вимоги банку про усунення порушень виконання основного зобов'язання, яка після направлення боржнику надавалась банком нотаріусу для вчинення виконавчого напису [2].

Також Верховний Суд дійшов висновку про те, що на час вчинення спірного виконавчого напису банком подано приватному нотаріусу усі необхідні докази про безспірність заборгованості за спірним кредитним договором, а позивачкою вказану безспірність станом на момент вчинення виконавчого напису під час розгляду справи не спростовано. Отже, виконавчий напис вчинений нотаріусом законно, а позивачка не спростувала належність та допустимість доказів, а саме те, що сума заборгованості за кредитним договором на дату вчинення нотаріусом оспорюваного виконавчого напису була іншою, ніж та, яка запропонована в ньому до стягнення банком; не надала доказів часткового чи повного погашення заборгованості [2].

Таким чином, на час вчинення спірного виконавчого напису позивачем не було спростовано безспірність заборгованості за спірним кредитним договором станом на момент вчинення виконавчого напису під час розгляду справи, а банком було подано приватному нотаріусу усі необхідні докази про вказану безспірність, – виконавчий напис вчинений нотаріусом законно.

У постанові Верховного Суду у складі Касаційного цивільного суду від 4 травня 2022 року у справі № 274/4134/15-ц зазначено, що «право подружжя на розпорядження майном, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя врегульовано в статті 65 СК України. Дружина, чоловік розпоряджуються майном, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя, за взаємною згодою. При укладенні договорів одним із подружжя вважається, що він діє за згодою другого з подружжя. Законодавець у вказаній нормі передбачив як загальне правило так звану презумпцію згоди одного з подружжя на укладення другим з подружжя договорів щодо спільного майна, за винятком тих, що потребують обов'язкового нотаріального посвідчення (частина третя статті 65 Сімейного кодексу України) [3].

Отже, не порушуються права одного з подружжя, який не був стороною договору і надавав тільки згоду на вчинення договору іпотеки спільного майна чи на відчуження спільного майна, адже ці права захищаються тим з подружжя, який уклав договір та є відповідачем у справі.

За таких обставин немає підстав вважати, що вчиненням оспорюваного виконавчого напису порушуються права чи інтересу позивача, який не є стороною кредитного та іпотечного договорів (кредитором, боржником або іпотекодавцем) та лише надав згоду на передачу майна в іпотеку як подружжя іпотекодавця, оскільки ці права захищаються тим з подружжя, який уклав договір іпотеки, відповідно, який і є учасником спірних правовідносин (постанова Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 25 січня 2023 року в справі № 523/1585/17) [4].

Отже, у спорах, де предметом позову є спір про право, – між боржниками та стягувачами, прав та інтересів яких стосуються нотаріальні дії чи акт, наприклад, про визнання виконавчого напису таким, що не підлягає виконанню (повністю або частково), – у таких спорах належним відповідачем є стягувач (кредитор), на користь якого було вчинено виконавчий напис.

Велика Палата Верховного Суду у постанові від 15 січня 2020 року у справі № 305/2082/14-ц звертає увагу на те, що спір про право, який унеможливорює вчинення виконавчого напису і, як наслідок, зумовлює певну правову реакцію нотаріуса, міг вбачатися нотаріусом винятково із заяви боржника про зупинення виконавчого провадження, поданої відповідно до частини четвертої статті 42 Закону України «Про нотаріат» і обґрунтованої тим, що боржник звернувся до суду із відповідною позовною заявою про оспорювання заборгованості, а також на підставі отриманого від суду повідомлення про надходження його позовної заяви. Але навіть такі обставини свідчили б про існування спору про право, проте не змінювали б правової характеристики цього виду заборгованості як безспірної. Оскільки позивач у встановленому законом порядку не спростував належними і допустимими доказами того, що сума заборгованості за кредитним договором на дату вчинення нотаріусом оспорюваного виконавчого напису була іншою, ніж та, яка запропонована в ньому до стягнення; не надав доказів часткового чи повного погашення заборгованості, Велика Палата Верховного Суду вважає, що суд апеляційної інстанції дійшов обґрунтованого висновку про законність вчинення нотаріусом виконавчих написів [5].

Отже, вирішуючи питання правомірності вчинення виконавчого напису у розумінні статті 88 Закону України «Про нотаріат», треба враховувати, що наявність спору в суді за позовом кредитора до боржника про стягнення суми заборгованості за кредитним договором жодним чином не свідчить про неправомірність вчинення виконавчого напису та не спростовує висновок про безспірність заборгованості цього боржника.

Для звернення стягнення на предмет застави необхідною умовою є письмове повідомлення боржника про порушення забезпеченого обтяженням зобов'язання та внесення до Реєстру відомостей про звернення стягнення на предмет забезпечувального обтяження. Ухилення від надіслання боржнику повідомлення про порушення забезпеченого обтяженням зобов'язання, реєстрації в Реєстрі відомостей про звернення стягнення на предмет забезпечувального обтяження, а також недотримання 30-денного строку з моменту реєстрації в Реєстрі відомостей про звернення стягнення на предмет забезпечувального обтяження вважаються порушеннями, які унеможливають вчинення нотаріусом виконавчого напису про звернення стягнення на предмет застави (постанова Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 22 травня 2024 року у справі № 465/4478/22) [6].

Положення закону щодо надіслання боржнику повідомлення про порушення забезпеченого обтяженням зобов'язання направлені на фактичне повідомлення заставодавця з метою надання йому можливості усунути відповідні порушення основного зобов'язання і запобігти зверненню стягнення на його майно; таке повідомлення слід вважати здійсненим належним чином за умови, що заставодавець отримав його. Доказом належного здійснення повідомлення може бути, зокрема повідомлення про вручення поштового відправлення з описом вкладення [6]. У постанові Великої Палати Верховного Суду від 23 червня 2020 року у справі № 645/1979/15-ц викладені такі ж правові висновки.

Повернення повідомлення про порушення забезпеченого обтяженням зобов'язання до банку (з відміткою поштового відділення «за закінченням терміну зберігання») не свідчить про дотримання банком обов'язку щодо фактичного повідомлення боржника про порушення зобов'язання, а також не є доказом отримання позивачем такого повідомлення.

Отже, такі порушення порядку повідомлення заставодавця про вимогу щодо усунення порушення є самостійною правовою підставою для визнання виконавчого напису таким, що не підлягає виконанню.

Верховний Суд зазначав, що положеннями глави 1 розділу IX ЦПК України не врегульовано питання щодо визнання та виконання рішення іноземного суду у випадку смерті боржника. Водночас подібні за змістом цивільні процесуальні відносини регулюються пунктом 1 частини першої статті 255 ЦПК України [7]. Відповідно, у разі, якщо суд апеляційної інстанції дійде висновку про неможливість процесуального правонаступництва в цій справі, це є підставою для закриття провадження у справі, а не залишення клопотання без розгляду (постанова Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 23 жовтня 2024 року в справі № 752/12605/21 [8]).

За статтею 18 Цивільного кодексу України [9] нотаріус здійснює захист цивільних прав шляхом вчинення виконавчого напису на борговому документі у випадках і в порядку, встановлених законом.

Нотаріус вчиняє виконавчі написи, якщо подані документи підтверджують безспірність заборгованості або іншої відповідальності боржника перед стягувачем та за умови, що з дня виникнення права вимоги минуло не більше трьох років (стаття 88 Закону України «Про нотаріат»). А отже, саме нотаріус при вчиненні виконавчого напису перевіряє належність стягувача й у разі заміни сторони правовідношення саме новий учасник і буде стягувачем у новому виконавчому написі за зверненням нової сторони (нового учасника) правовідносин. Отже, виконавчий напис нотаріуса є формою захисту цивільних прав та інтересів, що відбувається в певному спеціальному порядку, який є відмінним від інших форм (зокрема й судової) надання захисту таким правам та інтересам (постанова Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 2 жовтня 2024 року в справі № 172/209/24) [10].

Згідно зі статтею 446 ЦПК України визначається підсудність вирішення процесуальних питань, пов'язаних з виконанням рішень інших органів (посадових осіб), а також питання заміни сторони виконавчого провадження з виконання виконавчого напису нотаріуса, – вирішуються судом за місцем виконання відповідного рішення.

Виконавчий напис нотаріуса є різновидом виконавчого документа в розумінні статті 3 Закону України «Про виконавче провадження» [11], який є відмінним від виконавчого листа за змістом,

формою, а також суб'єктом та процедурою видання, а отже, положення частини п'ятої статті 442 ЦПК України не можуть бути застосовані за аналогією у випадку заміни сторони у виконавчому написі нотаріуса, виконавче провадження за яким ще не відкрито (постанова Великої Палати Верховного Суду від 12 жовтня 2022 року в справі № 183/4196/21) [12].

Велика Палата Верховного Суду зазначила, що оскільки тільки в ЦПК України врегульовано правило заміни сторони виконавчого провадження, порушеного через необхідність виконання рішення «несудового» органу, можна зробити такий висновок: заява про заміну сторони виконавчого провадження, відкритого на виконання виконавчого напису нотаріуса, підлягає розгляду у порядку цивільного судочинства [12].

Законом України «Про виконавче провадження» визначено перелік виконавчих документів, серед яких є виконавчі листи (видані на виконання судових рішень) та виконавчі написи (видані нотаріусами) (стаття 3); такі документи є різними за підставами їх видачі. З огляду на ті процесуальні гарантії, що надаються сторонам, суттєво відрізняються й форми захисту порушеного майнового права.

Оскільки ЦК України є спеціалізованим нормативно-правовим актом і містить в собі норму прямої дії, а саме – частину другу статті 388, в якій зазначено, що майно не може бути витребувано від добросовісного набувача, якщо воно було продане у порядку, встановленому для виконання судових рішень, застосування цієї норми права до виконавчих написів є некоректним (постанова Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 10 травня 2023 року в справі № 205/1783/20) [13].

Верховний Суд у складі Об'єднаної палати Касаційного цивільного суду у постанові від 3 червня 2024 року в справі № 587/2230/21 погодився з висновками апеляційного суду про відсутність підстав для визнання недійсними електронних торгів, проведених на підставі виконавчого напису нотаріуса, який в подальшому визнаний у судовому порядку таким, що не підлягає виконанню, оскільки на час проведення електронних торгів виконавчий напис нотаріуса був чинним, а відповідне судове рішення не має зворотної дії в часі. Разом з тим права позивача можуть бути захищені шляхом відшкодування завданої йому шкоди (частина третя статті 386 ЦК України). Відповідачами за цим позовом можуть бути особи, з вини яких така шкода була заподіяна (пункт 66 постанови Великої Палати Верховного Суду від 22 червня 2021 року у справі № 334/3161/17 (провадження № 14-188цс20)) [14].

У зв'язку з викладеним Верховний Суд у складі Об'єднаної палати Касаційного цивільного суду вважає, що наявні підстави для відступлення від висновку, викладеного у постанові Верховного Суду у складі колегії судів Першої судової палати Касаційного цивільного суду від 07 листопада 2018 року у справі № 712/1317/14-ц (провадження № 61-22566св18) та від 07 лютого 2019 року у справі № 522/1516/15-ц (провадження № 61-25870св18), оскільки наявність підстав для визнання недійсними торгів має встановлюватися судом саме на момент їх проведення. Рішення суду про визнання виконавчого напису таким, що не підлягає виконанню, не має зворотної дії в часі і не може породжувати правові наслідки, в тому числі й щодо недійсності торгів, або впливати на інші юридичні факти, що настали до набрання законної сили рішенням суду про визнання виконавчого напису таким, що не підлягає виконанню [14].

За наявності обставин, що перешкоджають проведенню виконавчих дій (хвороба сторони виконавчого провадження, відрядження сторони виконавчого провадження, стихійне лихо тощо), або з інших підстав, внаслідок виникнення яких сторони були позбавлені можливості скористатися правами, наданими їм цим Законом, виконавець може відкласти проведення виконавчих дій з власної ініціативи або за заявою стягувача чи боржника на строк до 10 робочих днів; про відкладення проведення виконавчих дій виконавець виносить відповідну постанову (стаття 32 Закону України «Про виконавче провадження»).

Об'єднана Палата Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду зауважила, що беручи до уваги принцип «розумної обачності», який безумовно має застосовуватися у виконавчому провадженні, у порушення основних засад здійснення виконавчого провадження, у порушення своїх імперативних обов'язків, передбачених пунктом 3 частини другої статті 18, статтею 32 Закону України «Про виконавче провадження», згідно з яким виконавець зобов'язаний розглядати в установлені законом строки заяви сторін, інших учасників виконавчого провадження та їхні клопотання, приватний виконавець порушив вимогу закону та засади виконавчого провадження, а саме жодного разу не відреагував на заяви позивача, боржника виконавчого провадження, не

вчинив дії, які законом не заборонялися, саме дочекатися набрання законної сили рішенням суду, ухваленим до проведення торгів, яким виконавчий напис, як підстава вчинення виконавчого провадження, визнаний таким, що не підлягає виконанню (постанова Об'єднаної палати Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 7 листопада 2022 року в справі № 450/4257/20) [15].

Перебіг позовної давності переривається вчиненням особою дії, що свідчить про визнання нею свого боргу або іншого обов'язку; позовна давність переривається у разі пред'явлення особою позову до одного із кількох боржників, а також якщо предметом позову є лише частина вимоги, право на яку має позивач (стаття 264 ЦК України).

Початок перебігу позовної давності за позовами про стягнення заборгованості у зв'язку з невиконанням зобов'язань у договірних правовідносинах з визначеним строком виконання починається зі спливу цього строку. Цивільне право кредитора є порушеним з моменту невиконання зобов'язання. Вчинення нотаріусом виконавчого напису не впливає на перебіг позовної давності, а саме, не перериває та не зупиняє її перебіг. Визнання судом виконавчого напису нотаріуса таким, що не підлягає виконанню, не впливає на перебіг позовної давності. Визнання виконавчого напису нотаріуса таким, що не підлягає виконанню, саме по собі не є поважною причиною пропуску позовної давності (постанова Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 13 березня 2023 року в справі № 554/9126/20) [16].

Отже, з висновку Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду про застосування норми права вбачається, що порушення цивільного права кредитора відбувається з моменту **невиконання зобов'язання боржником**, а не з моменту вчинення виконавчого напису нотаріусом. Це узгоджується з принципом правової визначеності та стабільності цивільних правовідносин.

Отже, з метою правової визначеності та захисту сторін договірних зобов'язань, судова практика підтверджує, що **ані вчинення виконавчого напису, ані дії, пов'язані з його поверненням, не переривають позовну давність**. Переривання позовної давності можливе виключно у випадках, прямо передбачених законом – зокрема, визнання боргу боржником або пред'явлення позову до суду.

Висновки. Судова практика підтверджує, що нотаріус не може вчиняти виконавчий напис при наявності обставин, які свідчать про спірний характер зобов'язання, навіть якщо формально подано необхідні документи. Порушення строків давності, відсутність повідомлення боржника, недійсність договору або відсутність документів, що підтверджують заборгованість, є підставами для визнання виконавчого напису таким, що не підлягає виконанню.

Оскарження виконавчого напису не призупиняє автоматично його виконання, тому для захисту майна необхідно додатково подавати клопотання про зупинення виконавчого провадження. У разі скасування напису судом, виконавче провадження припиняється, а стягнуті суми підлягають поверненню боржнику. Крім того, можлива компенсація витрат та притягнення нотаріуса до відповідальності. Процесуальний порядок оскарження передбачає звернення до суду з позовом за місцем проживання або місцем виконання зобов'язання, із чітким зазначенням правових підстав та доданням доказів незаконності напису.

Таким чином, оскарження виконавчого напису нотаріуса є важливим інструментом захисту прав боржників у випадках порушення норм законодавства, зокрема за наявності спору щодо заборгованості або недотримання формальних процедур нотаріусом. Безспірність заборгованості – ключова умова для вчинення виконавчого напису. У випадку сумнівів у її наявності (наприклад, спір між сторонами або незгода з сумою боргу) виконавчий напис підлягає скасуванню.

Верховний Суд у своїх рішеннях неодноразово підкреслював, що нотаріус зобов'язаний перевіряти формальну безспірність заборгованості; сам факт подання документів не підтверджує автоматично відсутність спору; наявність судового спору між тими ж сторонами щодо того самого зобов'язання є перешкодою для вчинення виконавчого напису; належним способом захисту прав боржника є позов про визнання виконавчого напису таким, що не підлягає виконанню, поданий до суду за місцем виконання зобов'язання. Таким чином, врахування судової практики щодо оскарження виконавчого напису нотаріуса сприятиме забезпеченню балансу інтересів сторін у сфері позасудового стягнення заборгованості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України «Про нотаріат» від 2 вересня 1993 року. № 3425-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text> (дата звернення: 4.04.2025).

2. Постанова Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 17 березня 2021 року в справі № 210/2664/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95907373> (дата звернення: 3.04.2025).
3. Постанова Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 4 травня 2022 року в справі № 274/4134/15-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/104191767> (дата звернення: 3.04.2025).
4. Постанова Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 25 січня 2023 року в справі № 523/1585/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108654275> (дата звернення: 3.04.2025).
5. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 15 січня 2020 року в справі № 305/2082/14-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87857851> (дата звернення: 3.04.2025).
6. Постанова Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 22 травня 2024 року в справі № 465/4478/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119264967> (дата звернення: 3.04.2025).
7. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text> (дата звернення: 4.04.2025).
8. Постанова Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 23 жовтня 2024 року в справі № 752/12605/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/122638094> (дата звернення: 3.04.2025).
9. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 4.04.2025).
10. Постанова Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 02 жовтня 2024 року в справі № 172/209/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/122153530> (дата звернення: 3.04.2025).
11. Закон України «Про виконавче провадження» від 2 червня 2016 року № 1404-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text> (дата звернення: 4.04.2025).
12. Постанова Великої Палати Верховного Суду від 12 жовтня 2022 року в справі № 183/4196/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107140909> (дата звернення: 3.04.2025).
13. Постанова Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 10 травня 2023 року в справі № 205/1783/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/110849696> (дата звернення: 3.04.2025).
14. Постанова Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 03 червня 2024 року в справі № 587/2230/21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119907441> (дата звернення: 3.04.2025).
15. Постанова Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 07 листопада 2022 року в справі № 450/4257/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107556540>.
16. Постанова Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 13 березня 2023 року в справі № 554/9126/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/109871562> (дата звернення: 3.04.2025).